

PRZYTOMNOŚĆ (31) *sb f*

Teksty nie oznaczają ó; drugie o prawdopodobnie jasne (tak w -ość).

sg *N* przytomność (4). ◊ *G* przytomności (9). ◊ *D* przytomności (1). ◊ *A* przytomność (8). ◊ *I* przytomnością (4). ◊ *L* przytomności (5).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

Obecność, przebywanie, znajdowanie się, bycie gdzieś, przy czymś; praesentia Vulg, Modrz, Calep, Cn; assiduitas Cn [w tym czyja (23): G sb i pron (10), pron poss (8), ai poss (5)] (31) : [żołnierze] Niebyliby áni mierżieni/ áni tak obciążliwi oney kráine [!] [podbitej]/ ktoreyby fię iuż obywatelmi zftáli/ á co dzień czyniliby ią fpokoynieyżą fwoią przytomnością/ fpolnym życiem/ wkładnością/ ludzkością/ y inych cnot okázowaniem. ModrzBaz 126v; Przed tymi [biskupami] nie mogł nic zmyflać. Zwłafzczá w tym co fami znáią y świeżá pámięcią y fwoią przytomnością/ iz ták było/ świadcżá. SkarJedn 108; Calep 841b.

Wyrażenie przyimkowe: »w przytomności« (3): ZYgmunt wthory Auguftus/ fyn Krolá Polfkiego Zygmuntá pierwżego (za żywotá iego) ná kroleftwo Polfkie był pomázan y koronowan/ [...] z rádością poľpolithego ludu Polfkiego/ przy kfiążętoch [...] y przy inych Bifkupiech/ Pániech/ y wżey Rádzye korony Polfkief/ tákief w przytomności Rycerftwá infzego BielKron 421v, 424v.

~ W przeciwstawieniu: »w niebytności ... w przytomności« (1): Márkus Cycero [...] flufzną rzecz podawał obiemá ftronomá/ ták izby woylká puścili obádwá/ á przeftáli ná tym/ Pompeius áby miefzkał w Hiszpaniey (iáko przed tym chciál) á Iulius w rádzye áby mieyfce miał/ ták w niebytności iáko przytomności. BielKron 131. ~

a. O Bogu i Chrystusie (22) : *Bo iefli flóńce chočia oddalone ieft od nas/ ná niebie ieft/ iednák po wżyfłtkim świecie ieft skutkiem y zupełnością fwoią przytomne. A coż P. Chriřtus będąc Słóńcem fprawiedliwořci/ dáleko zacnieyżá y skuteczniefyżá przytomność Kořciólowi fwoiemu czynić może WujJudConf 177; Od blářku przytomności iego [Propter fulgorem coram eo] obloki iego przeřły/ grad y żary ogniřte. BudBib Ps 17/12[13], 1.Reg 26/20; iz fám z nim [Bóg z Mojżeszem] iřć chciál/ przez znáczne y widome znáki przytomności fwey lud on prowadżąc/ á nigdy go fámego nie zořtáwiáiąc CzechRozm 17, 45v; CzechEp 170; Wyřtěpkow táic/ fmyřły drog nie znáią/ [...] Cokolwiek pocźnie chęć nędzna/ błędliwa/ Twey przytomności wżytko fię odkrywa. GrabowSet Nv; Nie iefłem/ Pánie IEzu/ godny/ nie tylko miefzkania w tobie y z tobá/ ále y ftania przy Bożkiefy obecności twoiefy: vczyń mię ty fám z łářki twoiefy godnym przytomności twoiefy LatHar 213, 63, 387; Powtore vczyimy fię/ iz święte Koncylia dla rozwiáżania wátpliwořci/ y potępienia błędow y dla wřpokoienia rozruchow/ y odřczepieñřtw/ ábo dla nápráwienia řkáżonych obyczáiw porządnie zgromáďzone) máią záfwe przytomność Duchá S. WujNT 463, 461; SkarKaz 118a.*

Wyrażenia: »przytomność boża (a. boska), Pańska« = praesentia Dei Vulg, Modrz [szyk 3:1] (3:1): Leop 2.Mach 12/22; zákrył obłok wżytek dom Boży/ á chwałá Páńřka nápełniłá gi/ áni Moizęřz tám mogł wniřć/ á to dla vcźciwořci przytomności Páńřkiefy/ y dla Máiefřtatu Páńřkiefy ťwiářtego. BielKron 35v; ModrzBaz 55; Iz ie [koncylia] Duch S. fpráwuie/ y vczy ich wřzelkiefy prawdy: á nie tylko zá czářow Apořtolřkich/ ále áż do řkończenia ťwiářtá: pokáď Koncylia/ kořcióř y iego pářterze będą mieli ten przywilej Bożkiefy przytomności. WujNT 463.

»przytomność cielesna« [szyk 2:1] (3): A ták to wiedz iż rzecz iest ważnieyſza y zacnieyſza/ nie widząc/ nie tylko cudow/ ále y Pána łamego Iezuſá Chriſtuſá/ á przedię weń wierzyć/ [...] niſzli go widzieć y ſłyſzeć/ á przedię mu wiary nie dąć/ ábo iie teſz do iego ćieleſney przytomności przywieszować. *CzechRozm* 188, 192v, 265v.

Szereg: »przytomność i (a) obecność« [szyk 1:1] (2): Y gdy iie pierwſſy huff Zydowſki wkazał/ przypadł ſtrách ná nieprzyiaćiołj/ z obecności á przytomności Bożey [*ex praesentia Dei*]/ kthory ná wſzyſtki rzeczy pátrza *Leop 2.Mach* 12/22; *WujNT* 77.

Wyrażenie przyimkowe: »w przytomności« (1): Tám [*w Nazarecie*] w pokoiu iuſz nieco będąc/ [*św. Józef*] wychowywał namilſze pácholátko/ rękómá ná iego żywność z miłą mátką robiąc/ á w onym Ráiu czyłtości y towarzyſtwie pánieńſkim/ y wprzytomności Bogá wćielonego mieſzkáiąc. *SkarŻyw* 244.

b. O obecności Chrystusa w Eucharystii (3) : Zwłáſzczá gdy przyſtąpić chcę do twego łtoła/ Świętość przyiąć pełną twych táiemnic zgoła [...]. Świętość/ coſ Káplanie ſam niepokałány Vſtáwił/ ábyſ [...] od nas miał ſwą dźiękę. W ſzrodku/ ták wyſokich táiemnic twych/ Pánie/ Niech ſię twa przytomność/ mym poſiłkiem ſtánie *GrabowSet* O3.

Szeregi: »bytność albo przytomność« (1): Bo ácz ſłowy bytność álbó przytomność Ciála y Krwie Páńſkiej wyznawáią/ á wſzákſze łámą rzeczą tego przá. *WujJud* 173.

»obecność i przytomność« (1): (*marg*) Summá wiary o tym Sákrámenćie. (-) A wiárá tá/ tych rzeczy oſobliwie po tobie chce/ ábyſ naprzod wyznawał prawdźiwá obecność y przytomność Boſtwá y Człowieczeńſtwá Syná Bożego *LatHar* 188.

Synonimy: bycie, bytność, obecność, obliczność, prezencyja, przebywanie, przybytność.

Cf [**NIEPRZYTOMNOŚĆ**]